

TÜRKİYE TÜRKÇESİ AĞIZLARINDA “KERİ (GERİ)” SÖZCÜĞÜNÜN ESKİCİL BİR KULLANIMI

*Bülent HÜNERLİ**

ÖZET

Ağızlarda, ölçünlü dilde bulunmayan pek çok eskicil unsurun yaşadığı bilinmektedir. Eskicilik, sadece dilin görünen kısmı olan ek ve sözcük boyutunda olmayıp anlam ve görev boyutunda da vardır. Dolayısıyla bugün ölçünlü Türkiye Türkçesinde kullanılan pek çok kelime, Türkiye Türkçesi ağızlarında eskicil anlamlarıyla ve görevleriyle karşımıza çıkabilir. Türkiye Türkçesi ağızlarında bu eskicil görevini ve anlamını sürdüren sözcüklerden biri de “*keri (geri)*”dir. Türkiye Türkçesi ağızlarındaki “*Keri*” sözcüğü, Eski Anadolu Türkçesinde olduğu gibi ayrılma hâli eki almış isim ve sıfat-fiilden sonra gelmiş ve “*-dan sonra*” anlamında bir çekim edatı görevi üstlenmiştir. Çalışmada bu konu üzerinde durulacaktır. Bülent

Anahtar Kelimeler: Görev, Edat, Ağız.

AN ARCHAIC USE OF THE WORD “KERİ (GERİ)” IN TURKEY TURKISH ACCENTS

ABSTRACT

Many archaic elements that aren't present in standard language are known to live in dialects. Archaism appears not only in suffix and word form which are visible parts of language but also appears in meaning and role. Therefore, many words used in standard Turkey Turkish can appear in Turkey Turkish accents with meanings and roles of archaic. One of the words which keep this archaic role and meaning in Turkey Turkish accents is “*Keri (Geri)*”. The word “*keri*” Turkey Turkish in accents comes after nouns with dative case and participles as it is in Old Anatolian Turkish and has gained the role of inflectional preposition with the meaning of “*-dan sonra*”. This subject will be focused on in this study.

Key Words: Role, Postposition, Accent.

* Dr., Kırklareli Üniversitesi Türk Dili Okutmanı. El-mek: hbulent@yahoo.com

Dil, canlı bir organizma gibi gelişen ve değişen bir yapıya sahip olmasının yanı sıra içinde eskiyi devam ettiren muhafazakâr bir çizgiyi de barındırır. Türkçe bu bakımdan önemli bir yere sahiptir. Türk dilindeki süreç içerisinde gelişen veya değişen pek çok fonetik, morfolojik, leksik farklılıklar, artzamanlı çalışmalar ışığında açıkça ortaya konulmaktadır. Zaten zamanla oluşan bu farklılıklar günümüz Türk lehçelerinin temellerini atmıştır.

Çağdaş Türk lehçelerindeki fonetik, morfolojik ve leksik yapılar eskiye oranla tedricen değişiklik gösterse de önemli oranda eskicil unsurları bünyesinde saklamaktadır. Doğal olarak Eski Türkçe dönemindeki pek çok sözcük ve eki, lehçelerde görmek mümkündür. Gerçekte ise bu muhafazakâr yapılar, yazı dillerinden çok ağızlarda daha sıklıkla bulunur. Özellikle kelime kadrosu açısından ağızlar, içinde ölçünlü dili de kapsayan daha geniş bir kelime kadrosuna sahip olduğundan ağızlarda, ölçünlü dilde var olup da anlamlarının birini ve bir kısmını kaybetmiş kelimelerin kaybolmuş anlamlarını da bulmak mümkündür. İfade edilen bu duruma Türkiye Türkçesi ağızlarındaki sözcüklerden çok sayıda örnek gösterilebilir. Bu örneklerden biri de “geri” sözcüğüdür.

“Geri” sözcüğün etimolojisine bakıldığında farklı görüşlerin olduğu görülür. Duran “ki” unsurunun isim veya fiil kökü olabileceğini belirtir (Duran, 1956: 83). Fülse, {-r} ettirgenlik eki almış “ki-” fiil köküne {-ü} zarf-fiilinin gelmiş olabileceğini; isimse “ki” köküne {+rü} yön ekinin eklenmiş olabileceğini ifade eder. Hacıeminoğlu, sözcük için “kir-ü<ki-r-ü?<ki+rü?” biçiminde kesin olmayan bir öneride bulunmuştur (Hacıeminoğlu, 1992:59). Ergin “girü” sözcüğünün “gir-ü” biçiminde bir zarf-fiille teşekkül ettiğini belirtir (Ergin, 1998:372). Grönbech ise “kir-” (eve girmek) fiiline, zarf-fiil eki getirilerek teşekkül ettiğini -(kirü:batı)- dile getirir (Grönbech, 2000:36). Tekin’e göre *kē “arka, geri” sözcüğünün yönelme durumu -(+rü)- almış biçimidir (Tekin, 2003:140).

Sözcüğün ilk geçtiği yazılı metin olan Orhun Yazıtlarında “geri, geriye doğru” anlamına gelen sözcük, bu sahada asli yön adlarından biri olan “batı” için de kullanılmıştır (Tekin, 2003:140).

İlgerü Qadırkan yışka tegi **kirü** Temir Kapıgka tegi kondurmuş [Küt: D2].

(Doğuda Qadırkan ormanına kadar, batıda Demir Kapıya kadar kondurmuş)

Sözcüğün bilinen diğer anlamları ise şunlardır:

EUTS→**Kirü**: Geri (Caferoğlu, 1993:75).

DLT→**Kirü**: Geri, arka (Atalay, 2006:334).

TS→**Gerü** / **Girü**: **1.** Yine, tekrar, bir daha, sonra **2.** Artık **3.** Başka, gayri (Tarama Sözlüğü, 2009:1667-1671).

DS→**Keri**: **1.**Sonra, geri **2.** Ötörü, dolayı (Derleme Sözlüğü, 2009: 2755).

Kiri: **1.**Sonra (Derleme Sözlüğü, 2009: 2878).

Tüs→**Gerü**: **1.is.** Arka, bir şeyin sonra gelen bölümü, art, alt taraf, ileri karşıtı **2.** Bundan başkası **3.** Son, sonuç **4.** Bir şeyin sona kalan bölümü **5.** Geçmiş, mazi **6.** Hayvanda boşaltım organının dışı **7.** sf. Eksik gösteren (saat) **8.** sf. Aptal, anlayışsız **9.** sf.mec. Benzerlerine ayak uydurup ilerleyememiş, gelişememiş **10.** zf. Geriye doğru **11.** ün. “geri dön, geri git!” anlamında bir söz (Türkçe Sözlük, 2005:752).

Yukarıda da görüldüğü üzere Eski ve Orta Türkçede “kirü” biçimiyle yer zarfı görevinde (Tekin, 2003:140; Hacıeminoğlu, 2003:70) kullanılan sözcük, Eski Anadolu Türkçesinde ses değişikliğine ve anlam genişlemesine uğramıştır. Yani yer zarfı görevinde bulunan “kirü/kerü” hem

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 7/2 Spring 2012

tonlularak “gerü/geri/girü” biçimini almış hem de zaman bildiren “sonra” anlamı kazanmıştır. Buradaki zaman anlamı özellikle sözcüğün çekim edatı¹ görevinde -(-dan sonra)- kullanılmasında çıkmaktadır². Bu sahada -(kısmen Klasik Osmanlı Türkçesinin ilk dönemlerinde)- çekim edatı görevindeki “Geri” sözcüğü, genellikle ayrılma hâli almış isimden ve sıfat-fiilden sonra gelmiştir. Böylelikle ilkinde edat grubu ikincisinde ise zarf-fiil grubu oluşturmuştur. Hacıeminoğlu sözcüğün Batı Türkçesinde görülen çekim edatı göreviyle ilgili şu cümleleri ifade etmiştir:

“Bu şekli ile Batı Türkçesinde kullanılmıştır. Çekim edatı olarak isim zamirlerin çıkma hâlinde sonra gelir. Aslında mekân zarfı olduğu hâlde, edat durumunda kullanıldığı zaman sonra mânası ifade ederek zaman zarfı vazifesi görür.” (Hacıeminoğlu, 1992:40).

Türkiye Türkçesinde ise “Geri” sözcüğün isim, sıfat ve zarf görevleri bulunmaktayken (Tiken, 2004:2004) Türkiye Türkçesi ağzlarında yazı dilinde olmayan eskicil bir görevi daha vardır. Bu görev sözcüğün “-dan sonra” anlamına gelen ve edat veya zarf-fiil grubu meydana getiren çekim edatı görevidir³. Ağzlardaki bu eskicil bağlantıya temas edenlerden biri de Ergin’dir:

“‘Geri’ eskiden ve bugün ağzlarda çok kullanılan bir edattır” (Ergin, 1998:372).

Denilebilir ki sözcüğün Türkiye Türkçesi ağzlarındaki eskiciliği, görev açısından Eski Anadolu Türkçesiyle aynı olmakla birlikte, şekli açıdan onu bile aşmıştır. Çünkü Türkiye Türkçesi ağzlarında ekseriyetle sözcüğün asli formuna yakın ve Eski Anadolu Türkçesi eserlerinde dahi görülmeyen tonsuz -(keri ve fonetik varyantları⁴)- biçimleri kullanılmaktadır.

- Ayrılma hâli eki almış isimden sonra kullanımı (Edat grubu)

➤ Eski Anadolu Türkçesi

N'ola gelsen *şimden girü* fesâdı terk itsen gönül / Gâh aglasan günâhuna gâh kanâ'at itsen gönül [YED: 161/1].

Şimdiden girü saña gam hış degül / Bu ‘arûsilerde mâtem hış degül [MT: 676].

Muştuladı Yūsufa eytdi ki bil / kırtulduñ *imden girü* tır secde kııl [ŞYZ: 702].

Câmı anuñ ma‘rifet issi olur / Cümle iş *andan girü* assı olu [Gar: 3604].

Girmez *andan girü* sem‘uma sözüñ / Durma git kim görmesün gözüm yüzün [MUM: 1701].

Andan girü ‘İzzeddin oturdu [DN: 259a/4-5].

Tevbe olsun ki bu *günden girü* hutbe okımayam meğer ki âheste okıyam [GT: 49a/8-9].

Andan girü anuñ saña hergiz ziyarı değmedi kim âni behâne idüb bu işe ikdâm idevüz [Mar:41b/4-5].

Afv eyledi Tañrı anı ya‘nî ilerü sorduklarunuzu, *imden girü* sorman [KT: 57a/9].

¹ Sözcüğün Kıpçak sahasında bu tür kullanımlarına rastlanılmaktadır.

İmdiden kerü hevâ ve heves ferşin türüp mecâlis terkin urup halvet-de ‘uzlet ihtiyar kılmak kirek [SSGT: 249/13-250/1]

² Sözcüğün Eski Anadolu Türkçesinde çekim edatı görevinden başka isim ve zamir olarak kullanımları da vardır. Bk. Tiken, 2004:21

³ Sözcüğün “-dan sonra” anlamında çekim edatı görevi, Başkurt ve Tatar Türkçeleriyle beraber Türkmen Türkçesinin ağzlarında da görülür (Li, 2004:314-315).

⁴ Sözcüğün Türkiye Türkçesi ağzlarında çok sayıdaki fonetik varyantlarının yanında çeşitli eklerle genişletilmiş şekilleri de bulunmaktadır. Bk. Derleme Sözlüğü, 2009.

Gel imdi *şimdiden girü* keremden / Şafâlar sür bizümle gic geçenden [ARHŞ:3918].

➤ *Klasik Osmanlı Türkçesi*

Bu bâzâr içre düşmez dâne-i eşküm gibi gevher / Gel ey cân riştesi *şimden girü* dürr-i ‘Adenden geç [BD Gazeller: 30/4].

Yanaram karşıña ben yanmağa *şimden gerü* şem‘ / Çevirüp başına pervaneyi âzâd itsün [BeD Gazeller: 423/3].

İçüp hum-hâne-i şâhîde vahdet sâğarından mey / Yüri *şimden girü* mest-i harâb ol ey dil-i şeydâ [HaD Gazeller: 10/3].

‘Aceb olmaz hâlüm nolur *şimdengirü* endüh-ı firqatla / Ne dilde şabr kıymışdur ne başda ‘aql cânānum [BRD Gazeller: 7934].

➤ *Türkiye Türkçesi Ağzları*

ondan kerî enē gelin [Uşak Ağzı: I-18/54].

ondan kerî çalgılâ çala [Muğla Ağzı:1-33/11].

belki bu dedim istanbolda olanıñ dâ “ölüm, ben *şimden gerî* yaylalara enip çıkmam dedim onlarā, gidiñ gendiñiz felan yerde bahcemiz vār, belişiñ, üleşiñ kardeşleriñ ile ne görürseñiz görüñ filan dedim de işte bi ara kirez varıdı devamlı yayla dedim yerde [Karaman Ağzı: 119/18-21].

ondan sōrā biçer çıgdı, *o sätten kerî* yani [Karaman Ağzı 73/65].

evlendirdiK çok şükür, adam da şe gansere dutuldu sona, işde *adamdan kerî* de kendim böl _ oldum çok şükür allahıma [Balıkesir Ağzı:IV-16/32-34].

ondan kerî buba bene çekişdi, sen bu gıda mı? [Balıkesir Ağzı: III-3/166].

ondan kerî geldik mi eve kendimiz sōleriz bi de [Bigadiç Ağzı:17/21-22].

Buz gibi suyu, *ondan kerî* köyün adısı sōğüguyuyu galır [Emirdağ Ağzı:63/35].

ondan kiri bi de anam didi: gediñ hadi yavrım, acıh şeydelim, ellerin tallasına gidelim [Kırşehir Ağzı: 16/2-3].

ondan kerî açınca isteyen görü [Kastamonu Ağzı: 3/10].

undan kerî gadinñā gire [Bilecik Ağzı: 49/51].

ğırk *seneden kerî* gebervēdi [Bilecik Ağzı: 51/272].

dūzlarık, yīkarık, *ondan kēri* cam govanezlere basarık [Adana Ağzı: A3.05-18/19].

bunnar gūlaklı yapardı, *ondan kēri*, gız aq çorbalurdu [Antalya Ağzı: 122/37].

- Ayrılma hâli eki almış sıfat-fiil ekinden sonraki kullanımı (Zarf-fiil grubu)

➤ *Eski Anadolu Türkçesi*

Sakıngıl yârün gönlin sırçadur sımayasın / Sırça *sınduktan girü* bütün olası degül [YED: 158/4].

Küçücükden ulalınca emekdür / *Ulalduktan girü* hōd ne dimekdür [HUN: 2057].

➤ *Klasik Osmanlı Türkçesi*

Cümle cemā‘at sultān-ı enbiyā bile iki reka‘at namāz kılmak vākı‘ *olduğdan geri* ol fakîre niçe müşkilât hâll olup on miqdârı risāle yazmışdur [Meh: 5a/9-11].

Kesildükden girü gısl itmek gerek [Vas: 55b/1].

➤ **Türkiye Türkçesi Ağzları**

araPlā dönüvedi ingilizlēñ yanına nasıl _ısa yeñdile bizi . **yeñdiKden geri** muş cepesinde , van cepesinde türkü dörde bölen üçünü arabisdena yolladılā , biri urusuñ _azında ğaldı [Kütahya Ağzı:23/2-4].

ben _öldükten **keri**, bi şē, ‘vallahı bi şey yapıramaz hiç [Zonguldak Ağzı: 1/342].

keşkei yaykediñ bıydeye keşkek yaykendiKden, bıydey **yaykendikden ğeri**, su ğaynaya-batırıkān içine ğatāsıñ [Muğla Ağzı:1-36/6-7].

onu **haşladığdan keri** yā ğoyarım tekrar ğeri [Kahramanmaraş Ağzı:68/27-28].

hamır **ğabardığdan keri** tükömüy tepsıye basarık , zobanıñ _ğoruğ [Kahramanmaraş Ağzı: 68/38-39].

tekrar öle acı **düzledükden ğeriye** boyı cinsine ğöre aç döndükçe sağız erir [Ordu Ağzı: 19/26-27].

mayaladığdan keri bi ğún **ğeşdikden kerili**, getirrik, ğazannara ğoruĴ yoğurdunu [Balıkesir Ağzı: II-5/4].

adam _öldü adam _öldüKden **keri** beş sene ğurban kesdi, altı sene [Balıkesir Ağzı: IV-16/24-25].

sen **emzirmedikten keri** çocün üç yaşında bi yaşında iki yaşında ayırt da, u çocuk olsun, olan olsun ğız ni olursa olsun [Bigadiç Ağzı: 46/89-91].

allahın emrini **andıktan keri** soñra böyle bir muhabbet sağal öperler [Bigadiç Ağzı:3/26-27].

Ana baba **ırdikten keri** isderdi [Kırşehir Ağzı: 27/52].

barlara sonnadan _unnarı **dikdikden keri** gene bu yapraklādan böyle aralānı uzadıruz, yirlē. [Bilecik Ağzı: 11/85-86].

hamırı yazarız, tepseldiriz hamırı, u **ğuruduğdan keri** getiriz [Bilecik Ağzı: 25/176].

sarılık **olduğtan keri** ğuzum sarılık ğeçer derler [Boldavin Ağzı: I-22/21-22].

ğelini **ğetirdiKden keri** ğahve getiriyır yeñge, ğelin içiyır, ğelin ölüyür [Adana Ağzı: A8.16/60-61].

Sonuç

Türkiye Türkçesi ağzlarında kullanılan “*keri (geri)*” sözcüğü bilinen anlam ve görevinden başka Eski Anadolu Türkçesindeki gibi “*-dan sonra*” anlamında, çekim edatı görevinde kullanılmaktadır. Her iki sahada da ayrılma hâli eki almış isim ve sıfat-fiilden sonra ğeldiği ğörülmektedir. Bu anlam ve kullanımın daha çok Orta, Güney, Batı ve Kuzey-Batı Anadolu ağzlarını kapsaması ve bu bölge ağzlarıyla Eski Anadolu Türkçesinin bağlantısı ayrıca irdelenmelidir.

Kısaltmalar

ARHŞ	:	Husrev ü Şîrîn (Ahmed Rıdvān)
BD	:	Bâkî Dîvânı
BeD	:	Behiştî Dîvânı
BRD	:	Bağdatlı Rûhî Dîvânı

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 7/2 Spring 2012

D	:	Doğu
DLT	:	Dîvânü Lûgati't- Türk
DN	:	Dânişmend-nâme
DS	:	Derleme Sözlüğü
EUTS	:	Eski Uygur Türkçesi Sözlüğü
Gar	:	Garib-nâme
GT	:	Gülistan Tercümesi (Mahmûd b. Kâdî-i Manyâs)
HaD	:	Hayretî Dîvânı
HUN	:	Hurşîd-nâme
KT	:	Kur'an Tercümesi
Küt	:	Kültigin
Mar	:	Marzuban-nâme
Meh	:	Mehekkü'l- 'İlim Ve'l- 'Ulemâ
MT	:	Mantiku't-Tayr (Gülşehrî)
MUM	:	Mu'înî'nin Mesnevî-i Murâdiyyesi
SSGT	:	Gülistan Tercümesi (Seyf-i Sarâyî)
ŞYZ	:	Yûsuf u Zelihâ (Şeyyâd Hamza)
TS	:	Tarama Sözlüğü
Tüs	:	Türkçe Sözlük
Vas	:	Vasiyyet-name
YED	:	Yûnus Emre Divanı

KAYNAKÇA

- ACAR Ergün, **Kastamonu Merkez İlçe ve Köyleri Ağzı**, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Türk Dilim Bilim Dalı Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Edirne 2008
- AK Coşkun, **Bağdatlı Rûhî Dîvânı**, Uludağ Üniversitesi Basımevi, Bursa 2001.
- AKAR Ali, **Muğla Ağzıları**, Muğla Üniversitesi Yayınları, Muğla 2006.
- Âşık Paşa, **Garib-nâme**, (Haz: Kemal Yavuz), TDK Yayınları, Ankara 2000.
- Ahmed Rıdvân, **Hüsrev ü Şirin**, (Haz.: Orhan K. Tavukçu), Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Basılmamış Doktora Tezi, Erzurum 2000.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 7/2 Spring 2012

- AYDEMİR Yaşar, **Behiştî Divanı**, MEB Yayınları, Ankara 2000.
- Birgili Muhammed Efendi, **Vasiyyet-name**, (Haz.: Musa Duman), R Yayınları, İstanbul 2000.
- BÜLBÜL Gülfiye, **Balıkesir Bigadiç Ağzı**, Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir 2007.
- CAFEROĞLU Ahmet, **Eski Uygur Türkçesi Sözlüğü**, Enderun Kitabevi, İstanbul 1993.
- ÇAVUŞOĞLU Mehmet ve TANYERİ M. Ali, **Hayretî Divanı**, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul 1981.
- DEMİR Necati, **Dânişmend-nâme**, Akçağ Yayınları, Ankara 2004.
- DEMİR Necati, **Ordu İli ve Yöresi Ağzları**, TDK Yayınları, Ankara 2001.
- Derleme Sözlüğü**, TDK Yayınları, Ankara 2009
- DURAN Suzan, “Türkçede Cihet ve Mekân Gösteren Ek ve Sözcükler”, **TDAY-B 1956**, (1988), s. 1-110.
- ERDEM Dursun Mehmet ve KİRİK Esra, **Kahramanmaraş ve Yöresi Ağzları**, Kahramanmaraş Valiliği Yayınları, Ankara.
- ERDEM Dursun Mehmet ve BÖLÜK Ramazan, **Antalya ve Yöresi Ağzları**, Gazi Kitabevi, Ankara 2012.
- EREN Emin M., **Zonguldak-Bartın-Karabük İlleri Ağzları**, TDK Yayınları, Ankara 1997.
- ERGİN Muharrem, **Türk Dil Bilgisi**, Bayrak Basım / Yayım / Tanıtım, İstanbul 1998.
- ERGİN Muharrem, **Orhun Abideleri**, Boğaziçi Yayınları, İstanbul 2010.
- GRÖNBECH K., **Türkçenin Yapısı**, (Çev.: Mehmet Akalın), TDK Yayınları, Ankara 2000.
- GÜLENSOY Tuncer, **Kütahya ve Yöresi Ağzları**, TDK Yayınları, Ankara, 1988.
- GÜNŞEN Ahmet, **Kırşehir ve Yöresi Ağzları**, TDK Yayınları, Ankara 2000.
- GÜLSEVİN Gürer, **Uşak İli Ağzları**, TDK Yayınları, Ankara 2002.
- HACIEMİNOĞLU Necmettin, **Türk Dilinde Edatlar**, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, İstanbul 1992.
- Kâşgarlı Mahmud, **Divanü Lûgat-it Türk (Dizin)**, (Çev.: Besim Atalay), TDK Yayınları, Ankara 2006
- KÜÇÜK Sabahattin, **Bâkî Divanı**, TDK Yayınları, Ankara 1994.
- Li Song-Yong, **Türk Dillerinde Sontakalar**, Türk Dilleri Araştırmaları Dizisi, İstanbul 2004.
- Mahmûd b. Kadî-i Manyâs, **Gülistan Tercümesi**, (Haz.: Mustafa Özkan), TDK Yayınları, Ankara 1993.
- Muhammed bin Hamza, **XV. Yüzyıl Başlarında Yapılmış Kur’an Tercümesi C.I-II**, (Haz.: Ahmet Topaloğlu), Milli Eğitim Basımevi, İstanbul 1976.
- MUTLU Kahraman Hüseyin, **Balıkesir İli Ağzları**, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Türk Dili Bilim Dalı Basılmamış Doktora Tezi, Ankara 2008.

- ÖZDEN Muharrem, **Bilecik İli Ağız İncelemesi**, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Türk Dilim Bilim Dalı Basılmamış Doktora Tezi, Edirne 2009.
- ÖZKAN Abdurrahman, **Mehekkü'l-İlim Ve'l-Ulemâ**, Fakülte Kitabevi, Isparta 2009.
- Sadru'd-dîn Şeyhoğlu, **Marzubân-nâme Tercümesi**, (Haz.: Zeynep Korkmaz), Ankara Üniversitesi DTCF Yayınları, Ankara 1973.
- Seyf-i Sarâyî, **Gülîstan Tercümesi**, (Haz.:Ali Fehmi Karamanlıoğlu), TDK Yayınları, Ankara 1989.
- SOLMAZ Erhan, **Bolvadin, Çay ve Çobanlar Ağızı**, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Afyonkarahisar 2007.
- Şeyhoğlu Mustafa, **Hurşîd-nâme**, (Haz.: Hüseyin Ayan), Atatürk Üniversitesi Yayınları, Erzurum 1979.
- Şeyyâd Hamza, **Yûsuf u Zeliha**, (Haz.: Osman Yıldız), Akçağ Yayınları, Ankara 2008.
- TATCI Mustafa, **Yûnus Emre Divanı**, H Yayınları, İstanbul 2008.
- Tarama Sözlüğü**, TDK Yayınları, Ankara 2009.
- TEKİN Talat, **Orhun Türkçesi Grameri**, Türk Dilleri Araştırma Dizisi:9, İstanbul 2003.
- TİKEN Kâmil, **Eski Türkiye Türkçesinde Edatlar, Bağlaçlar, Ünlemler ve Zarf Fiiller**, TDK Yayınları, Ankara 1994.
- Türkçe Sözlük**, TDK Yayınları, Ankara 2005.
- UYSAL Nebi İdris, **Karaman İli Ağızları ve Anadolu Ağızlarındaki Yeri**, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Basılmamış Doktora Tezi, Denizli 2009.
- YAVUZ Kemal, **Gülşehrî'nin Mantıku't-tayr'ı (Gülşen-nâme)**, Kırşehir Valiliği Yayınları, Ankara 2007.
- YAVUZ Kemal, **Mu'îni'nin Mesnevî-i Murâdiyye'si Mesnevî Tercüme ve Şerhi C.I-II**, Selçuk Üniversitesi Mevlâna Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayınları, Konya 2007.
- YILDIRIM Faruk, **Adana ve Osmaniye İlleri Ağızları I-II**, TDK Yayınları, Ankara 2006.